

הלכות הדרף היומי

מסכת נזיר

תוכן

א. שאין מונין ימים לשנים שנאמר לחדשי השנה חדשים מחשבין לשנים ולא ימים לשנים 1

ב. אמר הריני נזיר אחת גדולה הריני נזיר אחת קטנה אפילו מכאן ועד סוף העולם נזיר שלשים יום ... הכי קאמר אריכא לי הדא מילתא כמכאן ועד סוף העולם.....2

ג. הריני נזיר מכאן עד מקום פלוני אומדים כמה ימים ... פחות משלשים יום נזיר שלשים יום ואם לאו נזיר כמנין הימים ... שהחזיק בדרך ... באתרא דלא מני פרסי.....3

ד. הריני נזיר כעפר הארץ וכשער ראש וכחול הים הרי זה נזיר עולם ומגלח אחד לשלשים יום.....4

ה. הריני נזיר כל ימי חי הריני נזיר עולם הרי זה נזיר עולם אפילו מאה שנה אפילו אלה שנים אין זה נזיר עולם.....4

ו. הריני נזיר ויום אחד הריני נזיר ושעה אחת הריני נזיר אחת ומחצה ה"ז נזיר שתים 5

ז. הריני נזיר שלשים יום ושעה אחת נזיר שלשים ואחד יום שאין נזירות לשעות ... אבל אמר שלשים יום ויום אחד.....5

ח. דדריש לישנא יתירא ... לא את הבור ולא את הדות אף על פי שכתב לו עומקא ורומא וצריך ליקח לו דרך דברי ר"ע ... בזמן שאמר לו חוץ מאלו שאינו צריך ליקח לו דרך

5

דף ז.

א. שאין מונין ימים לשנים שנאמר לחדשי השנה חדשים

מחשבין לשנים ולא ימים לשנים

יתרה שנת¹ החמה על שנת הלבנה כמעט אחד עשר יום², לפיכך כשיתקבצו³ מן התוספת הזאת כמו שלשים יום או פחות מעט או יתר מעט, מוסיפין חדש אחד ועושים שני אדרים, ועושין אותה השנה שלשה עשר חדש והיא הנקראת שנה מעוברת, שאי אפשר להיות השנה שנים עשר חדש וכך וכך

¹ רמב"ם הלכות קידוש החודש פרק א הלכה ב

² והוא עשרה ימים כ"א שעות ר"ד חלקי תת"ף אם תגרע שנת הלבנה דהיינו שנ"ד יום ח' שעות תתע"ו חלקים משנת החמה שס"ה ימים וששה שעות נשאר מנין הנ"ל,

³ שאנחנו עושים בכל מחזור של י"ט שנה שנות גו"ח אדו"ט מעוברות דהיינו שנת ג' מהמחזור ושנת ו' ח' י"א י"ד י"ז י"ט וזהו כשמתאסף קרוב לחדש או פחות קצת או יותר קצת כמו שביאר המפרש כאן

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת נזיר

ימים⁴, שנאמר (שמות יב פסוק ב) לְחֶדְשֵׁי הַשָּׁנָה חדשים אתה מונה לשנה ואין אתה מונה ימים. ואין מוסיפין אלא חדש שלם לא פחות ולא יותר ולכן מוכרחים להמתין שיאסף כדי חדש.

ב. אמר הריני נזיר אחת גדולה הריני נזיר אחת קטנה אפילו

מכאן ועד סוף העולם נזיר שלשים יום ... הכי קאמר

אריכא לי הדא מילתא כמכאן ועד סוף העולם

כבר התבאר לעיל דף ה. שסתם נזירות⁵ שלשים יום, כיצד מי שאמר הריני נזיר אין פחות משלשים יום, ואפילו אמר הריני נזיר נזירות גדולה עד מאד הרבה, אפי' מכאן ועד סוף העולם, הרי זה נזיר שלשים יום, אפילו אם אמר אח"כ שכוונתו היתה לידור נזירות ארוכה⁶, שדבריו משמעותם שארוכה הנהגת הנזירות בעיני כאילו נמשכת היא מכאן ועד סוף העולם. שהרי לא פירש זמן⁷.

⁴ עיין בס' טו"א במגילה ה. שהקשה ע"ד רש"י וכתב שם אבל הפירוש הברור נ"ל הכי שאין מונין ימים לשנים לומר שלא נוסף על כל שנה ושנה י"א יום שימות החמה יתירין על ימות הלבנה ונעשה כל שנה י"ב חדשי לבנה ועוד י"א יום ויהיה בין פסח לפסח כמנין זה, וכן בשאר כל המועדות כו

⁵ רמב"ם הלכות נזירות פרק ג הלכה א ב

⁶ וגם באמר עד סוף העולם, משום דה"ק אריכא לי הדא מילתא כמכאן ועד סוף העולם, וה"נ כוונתו כן שאצלו גדול טורח הנזירות עד מאד. וגם אם אומר שכוונתו היתה יותר מסתם נזירות ולכן אמר נזירות גדולה אינו נוהג רק נזירות אחת משום דאין בלשון זה רק נזירות אחת וא"כ הוי על יותר מנזירות אחת רק קבלה בלב בלבד ולא בדיבור פיו וזה אינו מועיל בנדרים ושבועות ונזירות. ערוך השולחן העתיד הלכות נזירות סימן ח סעיף ד

⁷ ופירשו בתוס' דאזלינן לקולא דהכי מישתמע טפי דאם הוא ר"ל מכאן ועד סוף העולם היה לו להזכיר מנין סוף העולם דידוע הוא שפיר דהעולם יש בו ת"ק שנה מהלך והיה לו לומר ת"ק שנים ולפיכך אזלינן לקולא ע"כ. נראה מדברי התוס' דדוקא משום דפירוש זה מישתמע טפי אזלינן לקולא דאי לאו הכי היה לו לומר הריני נזיר ת"ק שנה הא לאו הכי אזלינן לחומרא ויהיה נזיר כל ימיו. ונפקא מיניה שאם הנודר אומר שאינו יודע שהעולם יש בו מהלך ת"ק שנה דאזדא ליה הכרח התוס' יהיה נזיר כל ימיו. משנה למלך שם

הלכות הדרף היומי

מסכת נזיר

פירש זמן פחות משלשים כגון שאמר הריני נזיר יום אחד או עשרה ימים או עשרים יום הרי זה נזיר שלשים יום, שאין נזירות פחותה משלשים יום⁸, ודבר זה הלכה מפני הקבלה⁹.

ג. הריני נזיר מכאן עד מקום פלוני אומדים כמה ימים ... פחות משלשים יום נזיר שלשים יום ואם לאו נזיר כמנין הימים ... שהחזיק בדרך ... באתרא דלא מני פרסי

האומר¹⁰ הריני נזיר מכאן עד מקום פלוני, אם לא החזיק בדרך הרי זה נזיר שלשים יום בלבד, שלא נתכוון זה אלא לנזירות גדולה והרי לא פירש זמן.

ואם החזיק בדרך מוכח הדבר שעל דעת שיהא נזיר כל זמן שיהא בדרך אמר, ועוד כיון שהחזיק בדרך אין לומר שכונתו שקשה וארוכה לו הנזירות כדרך ארוכה, שהרי רואים אנו שאינה ארוכה לו כיון שהחזיק ללכת בה¹¹, לפיכך אם היה מהלך פחות משלשים יום הרי זה נזיר שלשים יום, ואם היה יותר משלשים יום הרי זה נזיר נזירות אחת¹², כמנין הימים.

י"א¹³ שהחזיק בדרך, אינו אלא לאחר שהלך בדרך, שתולים אנו שכל זמן שהיה בדרך הכוונה היא שבשביל הנס שנעשה לו שהלך לשלום קבל עליו נזירות כזמן שהיה בדרך. אך אם לא הלך עדיין בדרך, אם אינו יודע המרחק עד מקום פלוני גם אם הוא יותר משלושים יום הרי זה נזיר שלשים יום שכונתו שקשה וארוכה לו הנזירות כדרך ארוכה. וי"א¹⁴

⁸ וא"כ הוי כנזירות לחצאין שאסור בכל. עיין אור שמח שם ולכאורה מאי שנא מהאומר הריני נזיר מן הגרונרות ומן הדבילה דאינו נזיר משום דהוי נדר ופתחו עמו וגם כאן פתחו עמו שהרי אין רצונו להיות נזיר ל' יום. וצ"ל דלא דמי, דבשלמא במן הגרונרות אינו רוצה בנזירות כלל, אבל הכא הרי רוצה בנזירות אלא שרצונו בנזירות יום אחד הוה מתנה על מה שכתוב בתורה שהתורה אמרה דאין נזירות פחות מל' יום ודבריו בטילים ובע"כ הוי נזיר שלשים יום נגד רצונו. ערוך השולחן העתיד שם סעיף ג

⁹ וס"ל דהוה הלכה למשה מסיני וקרא אסמכתא בעלמא. ובירושלמי יש עוד דרשות דילפינן ימים ימים מיפת תואר דכתיב: ירח ימים, ומעד מלאת הימים, וזהו גם בש"ס דילין דחדש פעמים מלא פעמים חסר. ובספרי פרשה ברכה על פסוק דויתמו ימי בכי אבל משה אומר: ומניין לימי נזירות שלשים יום, נאמר כאן ימי ונאמר להלן ימי מה ימי האומר כאן שלשים וכו', וכל אלו אסמכתות הן להרמב"ם. ערוך השולחן העתיד שם סעיף ב

¹⁰ רמב"ם הלכות נזירות שם הלכה ה

¹¹ כסף משנה שם.

¹² עיין ערוך השולחן העתיד הלכות נזירות סימן ה סעיף יא – יב שבין בהריני נזיר מכאן עד סוף העולם ובין עד מקום פלוני אין כאן רק נזירות אחת אפילו בלא אחת. והרמב"ם לא הזכיר כלל הנזירות דמכאן עד סוף העולם דהוה כמו שאמר נזירות גדולה והכל אחד לפי המסקנא דרבה, וגם רבא לא פליג על סברת רבה אלא שאומר שא"צ לזה ע"ש, אבל התירוץ שהחזיק בדרך מוכרח לפי הסוגיא ולכן כתבה הרמב"ם

¹³ משנה למלך שם בדעת המפרש.

¹⁴ משנה למלך שם בדעת תוס'

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת נזיר

שברוצה להחזיק בדרך שרוצה לשום לדרך פעמיו לאותו מקום וקבל עליו, מסתמא מפני אונסי הדרך קבל עליו נזירות להנצל מסכנת הדרך ולפיכך הרי הוא נזיר כי אם השיעור שיחיה בדרך, וכל שכן אם כבר הלך בדרך, אך אם לא החזיק כלל הרי זה נזיר רק שלושים יום.

ד. הריני נזיר כעפר הארץ וכשער ראש וכחול הים הרי זה נזיר עולם ומגלח אחד לשלשים יום

יבואר להלן דף ח. בעזה"ת

ה. הריני נזיר כל ימי חיי הריני נזיר עולם הרי זה נזיר עולם אפילו מאה שנה אפילו אלף שנים אין זה נזיר עולם

מי שאמר¹⁵ הריני נזיר עולם, הריני נזיר לעולם, או הריני נזיר כל ימי חיי, הרי זה נזיר לעולם, שאם הכביד שערו מקל בתער משנים עשר חדש עד שנים עשר חדש, ומביא קרבנו שלש בהמות כשיגלח, ואם אמר הריני נזיר אלף שנה, הרי זה נזיר לזמן קצוב, ואף על פי שאי אפשר שיחיה האדם אלף שנה¹⁶, ולפיכך אינו מגלח כלל אלא אם נטמא בשאר נזירים לזמן. וכבר התבאר לעיל דף ד. שהנזיר לזמן אסור לגלח עד סוף ימי נזירו, שנאמר (במדבר ו פסוק ה) **כָּל יְמֵי נְדָר נְזִירוֹ תֵעָר לֹא יַעֲבֹר עַל רֵאשׁוֹ עַד מְלֵאת הַיָּמִים וְגו'.** וי"א שאם אמר הריני נזיר לעולם או שקצב זמן נזירתו לשנים שאי אפשר שיחיה בהם, הרי הוא נזיר לעולם הרבה נזירות, ומגלח כל שלשים יום וזהו דינו כמו האומר הריני נזיר כשערות ראשי שיתבאר להלן דף ח. וטעמו שמכיון שא"א שיחיה כל כך אמרינן שכוונתו לנזירות הרבה. לפיכך יגלח כל שלשים יום ויתחיל למנות נזירות שנייה שלשים יום ויגלח וכן עד שימות, ובכל תגלחת ותגלחת אינו שותה יין ולא מטמא למתים ואם שתה או נטמא אפילו ביום התגלחת ה"ז לוקה¹⁷.

¹⁵ רמב"ם שם הלכה יא

¹⁶ דרבינו ס"ל דנזיר לעולם לא הוה כלל דעיקר הנזירות הוא שיגלח ויביא קרבן ונזיר עולם הוה מין נזירות בפ"ע כמבואר בהך דנזיר דף ס"א ע"ב וכן מוכח בספרי פ' נשא פסקא ל"ב וע"ש בפסקא כ"ז דעיקר הנזירות הוא הזמן וכיון דאין לו זמן שוב לא הוה בנדר נזירות לבד מנזיר עולם דזה הוה הלכה לכך ס"ל לרבינו דלעולם הוה ג"כ בנדר נזיר עולם דאל"כ לא הוה נזיר כלל משא"כ זמן אף דהוא זמן גדול מאד לא איכפת לן. צפנת פענח שם

¹⁷ ערוך השולחן העתיד הלכות נזירות סימן ח סעיף טז יז

הלכות הדרף היומי

מסכת נוזר

ו. הריני נוזר ויום אחד הריני נוזר ושעה אחת הריני נוזר אחת ומחצה ה"ז נוזר שתיים

האומר¹⁸ הריני נוזר אחת ומחצה הרי זה נוזר שתי נזירות, אמר הריני נוזר ויום אחד, או שאמר הריני נוזר ושעה אחת הרי זה נוזר שתי נזירות, שמכיון שאמר הריני נוזר חל עליו נזירות אחת, ומשחזר ואמר יום או שעה או חצי אין נזירות לתצאין, ומונה שתי נזירות¹⁹.

דף ז:

ז. הריני נוזר שלשים יום ושעה אחת נוזר שלשים ואחד יום שאינן נזירות לשעות ... אבל אמר שלשים יום ויום אחד

האומר²⁰ הריני נוזר שעה אחת הרי זה נוזר שלשים יום, אמר הריני נוזר שלשים יום ושעה אחת הרי זה נוזר אחד ושלשים יום שאין נוזרין שעות.

אמר²¹ הריני שלשים יום אחד הרי זה נזירות אחת של שלשים ואחד יום. אמר הריני נוזר שלשים יום ויום אחד הרי זה נוזר שתי נזירות, וי"א²² שאינו נוזר אלא שלושים ואחד יום.

ח. דדריש לישנא יתירא ... לא את הבור ולא את הדות אף על פי שכתב לו עומקא ורומא וצריך ליקח לו דרך דברי

¹⁸ רמב"ם שם הלכה ה

¹⁹ רדב"ז שם

²⁰ רמב"ם שם הלכה ד

²¹ רמב"ם שם הלכה ח על פי מה שגרס בלח"מ

²² מעשה רקח שם שכתב על דברי הלח"מ ואני שמעתי ולא אבין דמה הרווחנו בהגהה זו הרי עדין תקשה לן דעיקר דינו של רב לא הוכירו רבינו והוא ז"ל מהך דרב ור"ע הקשה על רבינו אתמהא. והנה זימן השי"ת לידי ספר כת"י קדמון וכתוב בו על דברי רבינו וז"ל קשה דבהדיא אמרינן בגמ' פ"ק דנוזר אמר רב ל"ש וכו' ואפשר שסמך רבינו על הירושלמי בזה המייתי התם ברייתא דר"ע דאינו נוזר אלא אחת וההיא מתניתא פליגא אדרב וסמך רבינו לפי שמביא שם הברייתא ואפשר דאי הוה שמיעא ליה לרב הך מתניתא לא הוה פליג עליה וצ"ע עכ"ל. ושפתים ישק משיב דברים נכוחים גם בס' קרית ספר מצאתי שכתב בדברי רבינו אשר מתוכו מובן שאין שום מ"ם בדברי רבינו כי כל הישר הולך אך למרן ז"ל נראה פשוט שגירסא אחרת היתה לו בדברי רבינו. וכעין זה כתב במרכה"מ שם ובאו"ש שם ה"ד

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת נויר

ר"ע ... בזמן שאמר לו חוץ מאלו שאינו צריך ליקח לו

ךך

המוכר את הבית סתם²³ לא מכר את האויר שמעל הבית ולא האדמה שמתחת לבית²⁴, ואין הלוקח רשאי לחפור ולבנות או לבנות מעל, ואף לא הגג שעל הבית, אם יש לו מעקה י' טפחים ורחב ד' אמות²⁵, ולא את הבורות והחפירות שמתחת לבית, וכ"ש שלא מכר עליה שעל הבית.

ומ"מ אין המוכר רשאי לבנות על כתלי הבית שמכר, מפני שמכביד על הכתלים, אבל אם ירצה המוכר יכול לבנות עליה ע"ג עמודים, ונחלקו הפוסקים אם יכול המוכר לחפור מחוץ לבית שיגיע עד מתחת לבית²⁶.

מכר הבית והקנה לו עומקו ורומו²⁷, קנה האויר שעל הבית ובעומק בקרקע הבית, ויכול הלוקח לבנות על הגג ולחפור מתחת לקרקע הבית, אבל לא קנה בורות שכבר היו חפורים

²³ ומבואר בשו"ע שם סעיף ד שבמקום שלא כתב לו עומק ורום, אף אם חפר הלוקח מתחת לבית הרי הוא של מוכר, כמבואר לעיל הערה כא, ומסתבר דה"ה אם בנה על הגג, ודינו כיורד לשדה חבירו.

²⁴ שו"ע ונו"כ חו"מ ריד ד

²⁵ שו"ע ונו"כ שם ב אבל כשאין לו רוחב ד"א וגובה י' הרי זה בכלל בית, אף על פי שמכר לו סתם ולא כתב עומק ורום, רמ"א שם, ובשו"ע כשכתב שאינו נמכר כתב דבעינן גם גובה וגם רוחב, וברמ"א כשכתב שנמכר הזכיר ג"כ גובה ורוחב, ולא מצאתי מה דינו כשיש לו גובה בלי רוחב או רוחב בלי מעקה גבוה, ומסברא נראה שכל שאין לו גובה או רוחב נמכר עם הבית, כיון שאין חשוב בפני עצמו. ומ"מ נראה שאף כשאין לו גובה ורוחב, אף על פי שנמכר עם הבית, אינו אלא לתשמיש הגג, אבל אינו יכול לבנות על גביו, אפילו באופן שאינו מוזק. פתחי חושן חלק ה פרק יד הערה מז

²⁶ בשו"ע שם הביא ב' דיעות, ובדיעה ראשונה כתב שיכול לחפור מבחוץ (אבל בתוך הבית פשוט שהלוקח יכול לעכב עליו), אף על פי שמעמיק החפירה גם מתחת לבית, ובדיעה שניה כתב שאינו יכול לחפור, דשמא יגיע היוק ללוקח כשיחפור מתחת לביתו, ופשוט שאם בודאי יזיק, גם לדיעה ראשונה אינו יכול לחפור, וכן משמע בסמ"ע. וכתב בשו"ע שם לדיעה שניה שמ"מ מועיל מה ששייר לעצמו עומקא, אף על פי שאינו יכול לחפור שם, שאם חפר הלוקח הרי הם של מוכר, וזה פשוט שחייב המוכר לשלם לו מדין יורד לשדה חבירו שלא ברשות, וכמו שנתבאר בסימן שעה, אמנם יש לעיין אם יכול הלוקח לחזור ולסתום מה שחפר, שלכאורה אף אם נאמר דביורד שלא ברשות אינו יכול לומר עצי ואבני אני נוטל, אפשר דשאני הכא שמעיקר הדין היה יכול לעכב על המוכר מלחפור מחשש היוק, וא"כ יכול לומר כשחפרתי לעצמי איני חושש מנוק, שאם יהיה נזק אתקן לעצמי, אבל אם המוכר ישתמש שם אינו רוצה לירד עמו בדינא ודייני, ודוחק לומר שלסברא זו אינו חושש אלא לנזק שמחמת החפירה, שהרי גם לנזק הבא לאחר מכן יש מקום לחשוש, וצ"ע. פתחי חושן שם הערה כא

כתב בערוה"ש שיכול הלוקח להכריח למוכר שיעשה כיסוי יפה לבורו, שהרי השטח העליון הוא של לוקח, ואינו יכול לטעון שסתום בורו מפני שחושש שמא יפול הכיסוי, שהרי הוא בעצמו חפרו, וצ"ע.

²⁷ שו"ע ונו"כ שם ג

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת נויר

ועליות שכבר היו בנוים בשעת מכירה, ולא נג שיש בו רוחב ד' אמות וגובה י' טפחים.

המוכר בית סתם באופן שלא נמכר הבור והדות כמבואר, יכול הלוקח לעכב על המוכר מלעבור דרך ביתו כדי להגיע לבורו²⁸, אא"כ יקנה המוכר דרך להכנס לשם, אבל אם שייר הבור והדות בפירוש א"צ המוכר ליקח לו דרך לעבור. שמכיון שלא היה צריך להתנות בפירוש והתנה, אמרינן שנתכוין לשיור גמור עם הדרך, כפי שהיה עד עתה.

²⁸ ובדברי חיים דיני מכירה סימן לו מסתפק אם מותר ללוקח ליהנות מהבור ודות מדין זה נהנה וזה לא חסר, כיון שאין למוכר דרך לשם, ואינו יכול להשתמש בו, כופין עמ"ס, והעלה דסו"ס אם לא יוכל הלוקח ליהנות מהבור ודות יש לומר שיתרצה למכור לו דרך כדי שיקבל לכה"פ התמורה, ושוב נמצא שיש למוכר צד הנאה במה שלא ישתמש בו הלוקח, ולא הוי מדת סדום, עיין שם.